

יהודה עמיחי

"האגם והמים של השירה"

עמיחי החל לפרסם את שיריו בסוף שנות ה-40. הוא כתב על טנקים ומטוסים, דלק, חוזי שכירות, והשתמש במושגים טכנולוגיים. בשירתו ביטא את התפיסה כי שירה מודרנית צריכה לעסוק בנושאים עכשוויים ויום יומיים.

עמיחי היה גם חדשן באופן שבו כתב עברית, ועשה שימוש ברבדיה השונים – מהעברית המקראית, דרך שירת ימי הביניים ועד הסלנג עכשווי. הוא נודע כמשורר בעל שפה פשוטה ונגישה. שורות משיריו היו לא פעם למטבעות לשון שגורות. הוא זכה בפרסי שלונסקי, ברנר, ביאליק, וב-1982 זכה בפרס ישראל לספרות. בנימוקים לפרס נכתב עליו בין השאר, כי "חולל מהפכה" ושינה את שפת השירה בעברית.

בדצמבר 1994 כשהוענק לו פרס נובל לשלום באוסלו, קרא יצחק רבין את הבית הראשון משירו של עמיחי:

"אלוהים מרחם על ילדי הגן
ועל הגדולים לא ירחם עוד.
ישאירם לבדם,
ולפעמים יצטרכו לזחול על ארבע
בחול הלוהט,
כדי להגיע לתחנת האיסוף
והם שותתי דם".

עמיחי שנכח במעמד, קרא שם את שירו "מחצית האנשים בעולם".

יהודה עמיחי נולד לפרידה ומאיר פויפר, ב-3 במאי 1924, בוורצבורג בגרמניה. זו הייתה משפחה של חקלאים דתיים.

בשנת 1936 עלו לארץ ישראל. תחילה ישבו בפתח-תקווה, אחר כך עברו להתגורר בירושלים. עמיחי למד בבית הספר התיכון "מעלה". בעת מלחמת העולם השנייה התנדב לבריגדה היהודית, והיה פעיל בארגון עלייה ב'. ב-1946 התגייס לפלמ"ח. במלחמת העצמאות שירת בחטיבת הנגב. אחר כך למד ספרות ומקרא באוניברסיטה העברית בירושלים. במשך שנים ארוכות היה מורה בבית ספר תיכון ובסמינר למורים, וכתב שירה. הוא התגורר בשכונת ימין משה בירושלים, היה נשוי לחנה סוקולוב ואב לרון (מנישואיו הראשונים), לדוד ולעמנואלה.

עמיחי הוא המשורר המצוטט ביותר בשנות המדינה: שורה או שתיים של עמיחי צצה בטבעיות מוחלטת בשיחה, במאמר, בשמה של תכנית שיחות-מאזינים ברדיו ("שנינו ביחד וכל אחד לחוד"), באינספור פזמונים, כמעט בתת-מודע הקולקטיבי ("אלוהים מרחם על ילדי הגן").

יהודה עמיחי / ספר למוד החשבון

אני זוכר שאלה בספר למוד החשבון
על רכבת שיוצאת ממקום אחד ורכבת אחרת
שיוצאת ממקום אחר. מתי יפגשו?
ואף אחד לא שאל מה יקרה כאשר יפגשו,
אם יעצרו או יעברו אחת על פני השניה ואולי יתנגשו.
ולא היתה שאלה על איש שיוצא ממקום אחד
ואשה שיוצאת ממקום אחר. מתי יפגשו
והאם בכלל יפגשו ולכמה זמן יפגשו?
ובדבר ספר למוד החשבון. עכשו הגעתי
אל העמודים האחרונים שבהם רשימת הפתרונות.
ואז היה אסור להסתכל בהם ולהשתמש בהם.
עכשו מתר. עכשו אני בודק
במה צדקתי ובמה טעיתי
ויודע מה עשיתי נכון ומה לא עשיתי. אמן.

